OIKEUSMINISTERIÖ

LAUSUNTO

Lainvalmisteluosasto
Julkisoikeuden yksikkö
erityisasiantuntija Heini Färkkilä

23.5.2016

Liikenne- ja viestintävaliokunta

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI VAHVASTA SÄHKÖISESTÄ TUNNISTAMISESTA JA SÄHKÖISISTÄ ALLEKIRJOITUKSISTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA (HE 74/2016)

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt oikeusministeriöltä kirjallista asiantuntijalausuntoa otsikossa mainitusta hallituksen esityksestä. Oikeusministeriö on antanut valmisteilla olleesta lakiehdotuksesta lausuntonsa (OM 11/43/2016), joka on otettu pääosin asianmukaisesti huomioon lakiehdotuksen jatkovalmistelussa. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta sekä sähköisistä allekirjoituksista annettua lakia. Muutokset liittyvät EU:n sähköistä tunnistamista ja luottamuspalveluita koskevan asetuksen voimaantuloon. Oikeusministeriö esittää lausuntonaan seuraavan.

Vaatimuksenmukaisuuden arviointielimet

Hallituksen esityksessä on arvioitu, että 1. lakiehdotuksen 28 §:n 1 kohdassa mainittu vaatimustenmukaisuuden arviointilaitos ja 36 §:ssä mainittu sertifiointilaitos hoitavat perustuslain 124 §:ssä tarkoitetulla tavalla julkista hallintotehtävää. Ehdotetun 28 §:n palvelun vaatimuksenmukaisuuden voi arvioida 28 §:n 1 kohdassa mainitun vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen lisäksi myös 28 §:n 2 kohdassa mainittu muu ulkoinen arviointilaitos sekä 28 §:n 3 kohdassa mainittu sisäinen tarkastuslaitos.

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksessa on todettu, että vain 28 §:n 1 kohdassa mainittu arviointilaitos hoitaa julkista hallintotehtävää. Ehdotetun 28 §:n 2 kohdassa mainittu ulkoinen arviointilaitos voi arvioida palvelun vaatimustenmukaisuuden 29 §:ssä ja 30 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa. Ulkoisen arviointilaitoksen tarkastuskertomukset auttavat ehdotuksen

Käyntiosoite	Postiosoite	Puhelin	Faksi	Sähköpostiosoite
Kasarmikatu 25	PL 25	02951 6001	09 1606 7730	oikeusministerio@om.fi
HELSINKI	00023 VALTIONEUVOSTO			

mukaan Viestintävirastoa arvioimaan toimijoiden toiminnan lainmukaisuutta. Huomioitavaa on, että ulkoisten arviointilaitosten tarkastuskertomusten voidaan katsoa vaikuttavan merkittävällä tavalla Viestintäviraston päätöksentekoon, vaikka itse päätöksentekotoimivalta säilyy Viestintävirastolla, ja toimijoiden asemaan. Siten myös 28 §:n 2 kohdassa tarkoitetun ulkoisen arviointilaitoksen toiminnan voidaan arvioida olevan julkisen hallintotehtävän hoitamista.

Hallinnon yleislakien huomioon ottaminen

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 37 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi hallinnon yleislakien soveltamisesta vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen ja sertifiointiorganisaation toiminnassa. Lakiehdotuksen 37 §:n 2 momentin muotoilua ei voida pitää onnistuneena sen viitatessa virheellisesti ainoastaan hyvän hallinnon periaatteisiin. Jos hallinnon yleislakeihin halutaan viitata, olisi viittaus tehtävä tavanomaisen muotoilun mukaisesti:

> Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen ja sertifiointilaitoksen on tässä laissa tarkoitettuja julkisia hallintotehtäviä hoitaessaan noudatettava mitä hallintolaissa (434/2003), viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1991), sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003), kielilaissa (423/2003) sekä saamen kielilaissa (1086/2003) säädetään.

Koska lakiehdotuksen 28 §:n 2 kohdassa mainitut ulkoiset arviointilaitokset hoitavat oikeusministeriön käsityksen mukaan julkista hallintotehtävää, on nämä mainittava myös ehdotuksen 37 §:n 2 momentissa, jonka muotoilu viittaa nykyisellään ainoastaan 28 §:n 1 kohdan vaatimustenmukaisuuden arviointilaitokseen ja 36 §:n sertifiointilaitokseen. Ulkoiselle arviointilaitokselle ei ehdotuksen mukaan osoitettaisi toimivaltaa tehdä hallintopäätöksiä, minkä vuoksi sitä ei olisi tarpeen huomioida muutoksenhakua koskevassa 49 a §:ssä.

Sääntelyn suhde salassapitosäännöksiin

Hallituksen esitykseen sisältyvän 1. lakiehdotuksen 16 §:n 1 momentissa ehdotetaan, että tunnistuspalvelun tarjoajan ilmoitusvelvollisuus laajennetaan myös muille luottamusverkostossa toimiville sopimuspuolille. Koska näihin ilmoituksiin sisältyy salassa pidettäviä tietoja, sääntelystä tulisi käydä ilmi, että Viestintäviraston lisäksi myös tunnistuspalvelun tarjoaja voi ryhtyä toimenpiteisiin salassapitosäännösten estämättä.

Muita seikkoja

Viestintäviraston oikeudesta saada virka-apua poliisilta ei ole tarpeen säätää 1. lakiehdotuksen 46 §:n 4 momentissa, sillä poliisilain 9 luvun 1 §:n mukaan poliisin on annettava virka-apua muulle viranomaiselle laissa sää-

detyn valvontavelvollisuuden toteuttamiseksi, jos virka-apua pyytävää viranomaista estetään suorittamasta virkatehtäviään.

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 17 a §:n, 29 §:n 3 momentin ja 34 §:n yksityiskohtaiset perustelut eivät ole yhteneviä säädöstekstin kanssa (yksityiskohtaisiin perusteluihin jäänyt aikaisemman version perustelut). Edelleen 1. lakiehdotuksen 38 §:n 2 momentin yksityiskohtaisissa perusteluissa on ristiriitaisesti käytetty muotoa ”olisi peruutettava”, kun taas itse ehdotetussa säädöstekstissä todetaan ”voi peruuttaa” (mikä sinänsä on oikein).

Oikeusministeriöllä ei ole huomautettavaa koskien lakiehdotuksia 1.2 laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa ja 1.4 maakaari.